

Vejledning til barnets tidlige udvikling

Sansernes betydning for barnets udvikling

Denne pjece indeholder en kort beskrivelse af sansernes betydning for barnets udvikling, ideer til stimulation og håndtering af barnet nu og senere i barnets udvikling.

Det lille barn oplever verden, udvikler sig og får erfaring gennem sine sanser. Tidligt fødte børn har brug for sanseoplevelser, de kan genkende fra livet i livmoderen, for at føle sig trygge, udvikle sig og lære nyt. Det er vigtigt ikke at stresse barnet med for mange sanseindtryk, da barnet har behov for ro til at vokse og blive stærk – en ro, forældrenes hænder kan være med til at give barnet.

Pjecen tager udgangspunkt i det undervisningstilbud, der er til forældre til tidligt fødte børn på neonatal-afsnittet, hvor fysioterapeuten fortæller om det lille barns udvikling.

Kuvøsen

- Kuvøsen kan virke som lydforstærker, så undgå høj snak, at lågerne smækkes i, og at genstande sættes direkte på kuvøsen.
- Lav en lille rede af fx håndklæder/svøb, som omslutter barnet. Derved mærker barnet afgrænsning, når det bevæger sig, hvilket kan være med til at skabe tryghed for barnet.
- Læg et klæde over kuvøsen for at skærme barnet fra lyset i lokalet.

Når du rører ved dit barn

- Barnet kan lide at føle vægten af din hånd og vil bedre kunne tolerere faste tryk frem for lette berøringer.
- Barnet har det godt med at være omsluttet af dine hænder eller af en dyne.
- Kærlig berøring, som er tilpasset barnet, styrker barnets udvikling og tilknytning.

Følesansen

- udvikler barnets fornemmelse af sin egen krop
- har stor betydning for den følelsesmæssige kontakt

Når barnet pusles

- Brug rolige bevægelser, når du er omkring barnet.
- Gør barnet trygt ved at omslutte det med dine hænder eller fx en dyne.
- Hold barnet ind til dig, når du løfter det, fx fra vugge til puslebord.

Når barnet skal spise

- Når barnet er omsluttet og får ro fra omgivelserne, kan det bedre koncentrere sig om at spise.
- Et tryk i håndfladen kan hjælpe barnet med at sutte.

Smagssansen

- Barnet registrerer sødt, surt, salt og bittert.
- Munden er barnets vigtigste føleredskab i de første mange uger.

Hyggestunder med barnet

- Nogle børn vil nyde at blive vugget roligt i en arm, da dette minder om de rytmiske bevægelser i livmoderen.
- En gyngestol kan være et godt sted at hygge for at skabe ro. Hold barnet tæt ind til dig.

Balancesansen

- styrker barnets fornemmelse af sin egen krop
- har stor betydning for barnets udvikling, når det begynder at bevæge sig op mod tyngdekraften
- understøtter udviklingen af barnets balance.

Den tidlige kontakt med barnet

- Det er lettere for barnet at opnå øjenkontakt, når det er omsluttet af dine hænder.
- Tydelige ansigtsudtryk kan fange barnets opmærksomhed, så det kan holde øjenkontakten. Efterhånden som barnet bliver større, vil det kunne klare øjenkontakt over længere tid.
- Respektér, når barnet kigger væk, lukker øjnene eller lignende. Måske har det brug for en pause.
- Barnets sprog vil udvikles ved, at du snakker med det.

- Gentag pludreløde, men hold pauser, så barnet kan svare med et smil, øjenkontakt, lyde og kropssprog.
- Sang kan virke beroligende og skærme barnet fra støj.

Synssansen

- giver barnet mulighed for at tage øjenkontakt
- er vigtig for barnets følelsesmæssige tilknytning

Høresansen

- udvikler barnets evne til at opfatte retning og afstand
- udvikler barnets evne til at lytte og senere tale.

Når barnet skal sove

- Mange børn kan lide at være omsluttet, så sengen skal kun være lidt større end barnet er.
- Brug eventuelt liften til barnevognen i den første tid derhjemme.
- Da barnet skal sove på ryggen, er det vigtigt at være opmærksom på, at barnets hoved drejer lige meget mod højre som mod venstre, så barnets hovedfacon bliver ved med at være symmetrisk.
- Brug dæmpet belysning i puslesituationer om natten.

Barnets kropssprog

- Vær opmærksom på barnets kropssprog. Barnet bruger sit kropssprog til at vise, hvad det kan lide, og hvad det ikke kan lide. Kropssproget kan være meget svagt og svært at tolke.
- Når du lærer barnets kropssprog at kende, kan du bedre respektere det. Det skaber trykthed både hos barnet og dig selv.

Barnets motoriske udvikling

- I begyndelsen har barnet godt af at blive støttet i en lidt sammenbøjet stilling, når det ligger på ryggen, og når du sidder med det.
- Det er vigtigt, at barnet ligger på maven, når det er vågent. Det styrker hovedkontrol og rygmuskler. Det nyfødte barn kan ligge på maven på dit bryst. Det lidt ældre barn udvikler sig bedst, hvor det har fri mulighed for at bevæge sig frit og udforske omgivelserne, fx på et behageligt underlag på gulvet.
- Autostol og skråstol bør kun bruges i kort tid ad gangen, da det begrænser barnets mulighed for at bevæge sig.
- Hoppegynge og gåstol frarådes, da det begrænser barnets mulighed for at udvikle sig motorisk og stimulerer barnet til at gå på tå.

Led- og muskelsansen

- udvikler barnets fornemmelse af sin egen krop og styrker dets sansemotoriske udvikling.

Vær opmærksom på

- Det er vigtigt at undgå overstimulering, så barnet stille og roligt lærer at integrere sanseindtrykkene fra omgivelserne.
- Nogle børn har en forsinket reaktion på overstimulering og viser i situationen ikke tegn på at være fyldt op og have brug for en pause.

Kontakt og mere viden

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os.

Fysio- og Ergoterapiafdelingen, Aalborg
Tlf. 97 66 42 10